

Да работим заедно с ромите: участие и разширяване на възможностите пред местните общности

Резюме

В Хартата на основните права на Европейския съюз се определят права, които се отнасят с особена сила за хората от ромски произход. Най-важно е правото на недискриминация (член 21).

Въпреки усилията на национално, европейско и международно равнище за подобряване на социалната и икономическата интеграция на ромите в Европейския съюз (ЕС) много от тях все още се сблъскват с крайна бедност, значително социално изключване и дискриминация. Често това означава ограничен достъп до добро образование, работни места и услуги, ниски равнища на доходите, жилищни условия под общия стандарт, лошо здраве и по-кратка продължителност на живота. Тези проблеми често поставят непреодолими пречки пред упражняването на основните им права, гарантирани в Хартата на основните права на Европейския съюз.

През последните години ЕС полага усилия все по-големи усилия за подобряване на социалното приобщаване на ромите и за борба с дискриминацията и антиромските нагласи. Важна повратна точна настъпи през април 2011 г., когато Европейската комисия реши да постигне по-осезаеми промени и въведе Рамка на ЕС за национални стратегии за интегриране на ромите до 2020 г.¹ В нея държавите членки се призовават да разработят конкретни национални стратегии за интегриране на ромите или интегрирани пакети от мерки на политиката с цел подобряване на

1 Европейска комисия (2011), *Рамка на ЕС за национални стратегии за интегриране на ромите до 2020 г.*, COM(2011) 173 окончателен, Брюксел, 5 април 2011 г.

приобщаването на ромите в областта на образованието, заетостта, жилищното настаняване и здравеопазването. През декември 2013 г. Съветът публикува препоръка относно ефективни мерки за интегриране на ромите в държавите членки, в която държавите членки се призовават да подкрепят „активното гражданско участие на ромите, като насърчават социалното, икономическото, политическото и културното им участие в общественния живот, в т.ч. на местно равнище“². Комисията ежегодно оценява напредъка в изпълнението на препоръката³.

През 2010 и 2011 г. Агенцията на Европейския съюз за основните права участва в работната група по въпросите на ромите към Европейската комисия и предостави основани на проучвания статистически данни⁴ за положението на ромите. Тези данни обаче не обясняват защо инвестициите на ЕС за приобщаване на ромите не са довели до очакваните резултати. Поради това Агенцията реализира многогодишен изследователски проект, целящ да определи какво препятства инвестициите в приобщаването на ромите да постигат успешни резултати и какви са факторите за успех в тази насока. Проектът „Ангажираност на местно равнище за приобщаване на ромите“

2 Съвет на Европейския съюз (2013 г.), Препоръка 378/1 на Съвета от 9 декември 2013 г. относно ефективни мерки за интегриране на ромите в държавите членки, ОВ 2013 С 378, стр. 6.

3 За повече подробности вж. интернет страницата на Комисията за Интеграция на ромите в държавите от ЕС.

4 FRA (2009 г.), *EU-MIDIS – Data in focus: the Roma* („EU-MIDIS – Данни на фокус: ромите“) Люксембург, Служба за публикации на Европейския съюз (Служба за публикации).

беше изпълнен в 21 населени места от 11 държави — членки на ЕС, като беше проучено как се спазва и прилага на практика принцип № 10 от общите основни принципи на ЕС за приобщаване на ромите, отнасящ се до активното участие на ромите⁵. Освен това проучването е необходимо, тъй като по-задълбоченото разбиране на движещите сили и пречките пред усилията за интегриране на местно равнище е от съществено значение за разработването на мерки в отговор на националните и европейските рамки на политиката, включително Рамката на ЕС за национални стратегии за интегриране на ромите, Директивата за расовото равенство и законодателството на ЕС за борба с дискриминацията, както и за наблюдението на тяхното изпълнение.

Проектът подобрява капацитета им за участие като по-равнопоставени партньори с местните администрации и гражданското общество и по този начин подпомага ангажирането на ромите на местно равнище. Методологията включва разработване, планиране, изпълнение и наблюдение на различни действия от малък мащаб в широк кръг от области — от образование до заетост, здравеопазване, жилищно настаняване, култура и др. От гледна точка на проучването тези дейности бяха основен инструмент за генериране на данни и информация. От гледната точка на участващите ромски общности конкретните дейности бяха важен резултат от проекта, тъй като самите хора имаха възможността да определят своите приоритети и да реализират поставените цели с помощта на експерти на място и местните органи. Разработването на дейностите по проекта допринесе и за насочване на вниманието към трудностите, пред които ежедневно са изправени ромите, синтите и други ромски групи и пътуващите хора (*travellers*), като по този начин се увеличи осведомеността относно дискриминацията и анти-циганизма. В хода на проучването бяха насърчени сътрудничеството и взаимодействието между местните органи и ромските общности, които в много случаи преди това са липсвали. Хората се научиха как да изразяват потребностите си и да работят заедно за намиране на съвместни решения на трудностите пред интегрирането на местно равнище. В този смисъл

5 Съвет на Европейския съюз, Заключение на Съвета относно приобщаването на ромите. 2947-о заседание на Съвета по заетост, социална политика, здравеопазване и потребителски въпроси, Люксембург, 8 юни 2009 г., [Common Basic Principles on Roma Inclusion – as discussed at the 1st meeting of the integrated European platform for Roma inclusion](#) („Общи основни принципи за интегриране на ромите — вследствие на дискусиите от 1-ото заседание на „Интегрираната европейска платформа за приобщаване на ромите“), април 2009 г.

дори търсенето на решения чрез проби и грешки в целия процес на изграждане на сътрудничество между местните органи, ромите и други жители, представлява ценен опит, който разкрива сложните нюанси и трудностите, свързани с усилията за приобщаване на местно равнище.

Събраните данни могат да подпомогнат ЕС и държавите членки да подобрят ответните мерки в политиките си, включително разработването на инструменти за финансиране, с цел да се улесни пълноценното участие на ромите в действията, насочени към подобряване на социалното им приобщаване.

Съответно проучването имаше за цел:

- да установи и анализира какво работи – и какво не – по отношение на приобщаването на ромите на местно равнище, както и защо работи или не;
- да събере данни за цялостния процес и усилията за интегриране на ромите на местно равнище, включително как общностите и местните органи определят своите приоритети, как заинтересованите страни на местно равнище постигат консенсус, как точно участват хората и каква е тяхната роля в целия процес;
- да насърчи участието на общностите в усилията за приобщаване и да проучи по какъв начин могат да бъдат прилагани различни методи на участие;
- да установи дали засиленото участие на членове на общността в усилията на местно равнище може да доведе до по-добри резултати по отношение на интегрирането и/или да допринесе за по-добре разработени инициативи на местно равнище.

Основният доклад допринася за по-доброто разбиране и изследване на процеса на приобщаване на ромите на местно равнище. Той откроява основните движещи сили и пречки пред усилията за приобщаване на ромите на местно равнище — с други думи, установява кои действия са ефективни и кои не по отношение на приобщаването на ромите и какви са причините за това. Проучването беше разработено в контекста на приобщаването на ромите, но логиката и методологията му засягат и въпроси релевантни отвъд ромските общности. Подходите основани на участие при разработването на действия и стратегии на местно равнище имат потенциала да подобрят политиките и проектите, насочени и към други групи в уязвимо положение, например

лица с увреждания, деца, бездомни лица, мигранти и бежанци, както и населението като цяло. Тези практики могат също така да допринесат за разширяване на възможностите на гражданите да отстояват правата си и да подобряват положението си на местно равнище.

Настоящото резюме представя основните констатации от работата на място и становищата на Агенцията за основните права, формулирани въз

основа на тях. Основният доклад *„Да работим с ромите: участие и увеличаване на възможностите за местните общности“* представя подробни констатации от работата на място. Освен това основният доклад е придружен от проучвания в 21 населени места от 11-те участващи държави — членки на ЕС, както и от видеоклипове и други материали, които са на разположение на уебстраницата на проекта⁶.

---

6 Вж. FRA (2018), *Working with Roma: Participation and empowerment of local communities* („Да работим с ромите: участие и увеличаване на възможностите за местните общности“), Люксембург, Служба за публикации. Уебстраницата на проекта е достъпна на уебсайта на Агенцията за основните права

Основни констатации и становища на FRA

Проучването разкрива богат ресурс от знания за социалното приобщаване и интеграцията на ромите на практика. Както се посочва в много от проучванията, извършени в населените места, включени в проекта, смислени и осезаеми промени могат да бъдат постигнати, местните общности могат да бъдат овластени и местните органи могат да станат по-отговорни и по-ефективни в работата за защита и стимулиране на правата на местните граждани, за които отговарят. Нещо повече, проучването показва, че процесите на участие, с които местните граждани получават възможността да участват във вземане на решения, могат да бъдат важен инструмент на социално приобщаване. Разбирането на сложните нюанси на социалното приобщаване и изключване може да помогне съществуващите данни да бъдат анализирани в адекватен контекст, което е първа стъпка към решаването на реалните проблеми на място.

Насърчаване на пълноценното участие на ромите в дейности, които ги засягат

Участието е един от десетте общи основни принципа на Европейския съюз за приобщаване на ромите. Участието на ромите в разработването на проекти, стратегии и усилия за приобщаване на местно равнище, които имат за цел да ги подкрепят, е от важно значение за успешното им изпълнение. Начините, по които да се стигне до това участие могат да се различават по дълбочина и степен. Например публичните органи могат да канят жителите да участват в организирани срещи или да допринасят към процесите на вземане на решения; те могат да бъдат поканени да участват и в действията по изпълнението на такива решения. Проучването показва, че създаването на пространство, в което хората да работят заедно по смислен начин, учейки се да правят компромиси и да намират общи решения, може да бъде трудно, поради което насърчаването на тези процеси изисква опит и умения.

Привличането на интереса на местните хора към инициативите и участието им в тях само по себе си може да бъде предизвикателство. Хората искат да знаят как планираните действия могат отговорят на техните най-належащи

нужди, докато участието в проекти може понякога да изглежда откъснато от ежедневните им проблеми. Постигането на съгласие по конкретни цели и осигуряването на конкретни резултати, които носят осезаеми, макар и скромни ползи за хората, е начин за гарантиране на участие в проектите и други дейности за приобщаване. Преди да бъдат предприети по-абстрактни форми на действие за развитие на общността, важно е да се отговори на базови потребности, като подходящи жилищни условия, достъп до здравеопазване, образование и заетост. В проучването се констатира, че за да се поддържа ангажираността на местното население, изключително важно е да се изгради доверие между ромските общности и местните органи, да се преодолеят моделите на ритуално участие, да се разрешат конфликтите или нарастващото напрежение и да има ясно съзнание, че участието не може да бъде наложено насилно.

Лил — социални работници от AFEJ участват в среща на групите за изразяване на мнения извън домовете на ромските семейства. Групите за изразяване на мнения предоставиха възможност на ромите да изразят своите тревоги, потребности и идеи (© FRA)

Всичко това е важно, тъй като много общности и местни общности са фрустрирани след години на ограничен или никакъв напредък в приобщаването на ромите. Малко са общините, които имат желание или могат да инвестират сериозно в промяна, а общностите невинаги са мотивирани да участват активно. Проучването показва, че съсредоточаването върху успешни проекти в миналото и готовността и откритостта на някои местни органи за действие по приобщаването на ромите са необходими предпоставки

за планиране на нови дейности и за действителна ангажираност на местните участници. Освен това проучването показва, че разработването и прилагането на методи за изпълнение, при които се вземат предвид местните особености, както и конкретните нужди на участващите лица, могат да доведат до по-успешни резултати от проекта. Изключително важно е да се вземат предвид специфичните нужди на жените от ромски произход, като по този начин им се предоставя реална роля в проектите. С други думи, няма универсално решение за приобщаване на ромите.

Много членове на местната общност никога не са били питани от какво се нуждаят, а много от тях са свикнали да бъдат пасивни бенефициенти по проекти или програми за социално приобщаване, крайни получатели по инициативи, разработени и изпълнявани от хора извън общността. Те възприемат участието предимно като присъствие на среща, обучение, работна среща или временна заетост по дейности, които самите те не са разработили. Поради ограничения опит с по-пълноценни форми на участие има необходимост от подкрепяне и изграждане на капацитета на членовете на общността да предявяват правото си на активно участие в проекти, които ги засягат, и да имат усещането, че им е предоставена реална възможност да изразяват своите потребности. Това съответно означава, че националните или местните органи трябва да ангажират експерти, които могат да комуникират ефективно с местните общности.

Всичко това води до основното заключение: участието трябва да бъде смислено. Това означава да отговаря на въпроси, свързани с нуждите на хората и да им предоставя реална роля при определянето и постигането на целите, установени в стратегиите, политиките и проектите за социално приобщаване. Местните органи и други участници, изпълняващи проекти или мерки за социално приобщаване, следва да гарантират, че избират и прилагат форми на участие, които не са повърхностни и формални, „за отчет“. Пълноценното и задълбочено участие също изисква

време, за да се предостави възможност на участниците да развият своите комуникационни и други умения.

Становище 1 на FRA

Държавите членки, и по-специално местните органи, трябва да създават благоприятни условия за улесняване на пълноценното участие на ромите в усилията за приобщаване на местно равнище. Местните органи и всички участници, изпълняващи проекти или мерки за социално приобщаване, следва ясно да представят целите, конкретните продукти и резултати, както и рамковите условия на всички действия за социално приобщаване, за да мотивират и поддържат ангажираността на местните жители. Освен това, те следва да полагат специални усилия, за да гарантират, че участието не се превръща в повърхностна формална дейност. Това означава да се работи с местните общности и да им се помага да участват в процеса на вземане на решения, за да бъдат взети предвид техните вжждания по отношение на местните стратегии, планове за действие и проекти за интегриране.

Становище 2 на FRA

Местните органи и изпълнителите на проекти следва да вземат предвид аспектите, свързани с пола, за да определят потенциалните пречки пред участието на жените в дейностите и да изготвят стратегии за тяхното преодоляване. Графикът и местата за провеждане на срещи и дейности следва да бъдат съобразени с конкретните обстоятелства и нуждите на техните общности. Следва също така да се обръща особено внимание на това как тези съображения могат да засегнат жените или децата от ромски произход, които може да имат по-ограничени възможности за участие или други проблеми, оказващи влияние върху способността за участие.

Изграждане на доверие сред общностите с цел гарантиране на успех

Доверието между заинтересованите страни – или липсата на доверие – влияе върху изпълнението на проекти за приобщаване. Надграждането върху съществуващи връзки е важен елемент при ангажирането с местните общности. Когато общностите имат доверие на лицата, изпълняващи проектите, е по-вероятно те да участват в дейностите по проектите и да споделят открито мисли и мнения. В резултат на това действията водят до по-конкретни и по-смислени резултати. Проучването показва, че когато действията на местно равнище не отговарят на очакванията на хората техните нужди да бъдат удовлетворени, доверието в крайна сметка бива загубено и хората губят мотивацията си да участват.

Изграждането на доверие и намирането на местни „ключови двигатели“, които вече се ползват с доверие сред общностите, е труден и сложен процес. В населени места, където експертите влизат в общностите като „външни“, непознати лица, е необходимо да се отдели значително време и енергия за установяване и развитие на отношения на доверие. Когато усилията за приобщаване се полагат от лица, които вече са спечелили доверие, и тези усилия надграждат върху съществуващите мрежи и отношения на доверие, дейностите могат да бъдат организирани в по-кратки срокове и работата с хората е по-задълбочена, с по-висока степен на участие от тяхна страна. Постигането на осезаеми промени, отговарящи на нуждите на общността, и работата върху проблеми, споделени от хората както от ромски, така от и неромски произход по прозрачен начин също са важни за това доверието и участието да са устойчиви.

Стара Загора – местни жители от квартал „Лозенец“ обсъждат идеала си за жилище и вътрешно разпределение на скица за къща по време на обсъждане във фокусна група през февруари 2016 г. (© FRA)

Становище 3 на FRA

Държавите членки следва да мобилизират национални ресурси и финансиране от ЕС, за да подкрепят местните органи и организациите на гражданското общество, които работят с ромите, при предоставянето на конкретни решения по отношение на нуждите на местно равнище. Те следва да подкрепят подходите на участие при ангажирането с ромите и да включват механизми за участие при разработването на политики и стратегии на местно равнище. В тази дейност те следва да надграждат върху вече съществуващи мрежи и отношения на доверие, да вземат под внимание ролята на ключовите двигатели и времето, необходимо за изграждане на доверие сред общностите, както и да въвлечат хора от неромски произход в решаването на споделени проблеми от общ интерес.

Комуникация по прозрачни и достъпни начини за управление на очакванията

Подходящото и съобразено с конкретните условия комуникиране на местните политики, стратегии и проекти е важно за управлението на очакванията на местното население и способства за това усилията за интегриране да са успешни. Начините, по които местните общности биват информирани за целите, методите и ограниченията на даден проект в много случаи са също толкова важни, колкото самата предоставяна информация. Понякога информацията, която едни считат за ясна и очевидна, може да бъде разбрана или тълкувана по различен начин от други участници. Такива (погрешни) тълкувания често се дължат на начина, по който важна информация се комуникира както на местните общности, така и между самите хора от общността.

Динамиката на отношенията в населените места до голяма степен определя начините и средствата за комуникация и отправяните послания. Правилното разбиране на тази динамика е от решаващо значение, като се има предвид, че опитът и капацитетът за участие на много членове на местната общност често е ограничен. Изпълнителите на проекти отговарят за това цялата информация относно участието на общностите в проекти, дейности за приобщаване или в местни политики и стратегии да се съобщава на участниците по достъпен и разбираем начин. Това може да наложи използването на

достъпен речник на майчиния език на участниците, понякога с прости думии и без професионален жаргон, често с повтаряне, за да се гарантира, че всички еднакво и напълно разбират какво се планира и какви дейности се извършват, по какъв начин и при какви условия. Проучването показва също така, че когато става въпрос за постигане и поддържане на мотивацията на местните общности за участие в усилията за приобщаване, комуникацията на индивидуално равнище е по-ефективна от непреките средства за групова комуникация, например чрез информационни бюлетени, телевизионни предавания и брошури.

Прозрачната комуникация на това как точно отделните дейности биват реализирани и как са вземани съответните решения е важна за управлението на очакванията и за постигането споделено разбиране. Ролите и отговорностите, както и свързаните с тях ограничения, следва да бъдат комуникирани внимателно, за да се избегне загуба на доверие поради неоправдавани нереалистично високи надежди по отношение на резултатите от даден проект или политика.

Мегара – кметът посещава ромския квартал по време на среща, за да разясни проучването и да мобилизира участието на хората; в квартала често се провеждат дейности за популяризиране (©FRA)

Становище 4 на FRA

Местните органи и изпълнителите на проекти следва да предприемат стъпки, за да гарантират, че информацията относно проектите и местните политики е прозрачна и се комуникира ясно, по достъпен и разбираем начин. Методите за комуникация следва да бъдат подбрани и изпълнявани внимателно, за да се управляват по подходящ начин очакванията и да се подкрепя участието на местните хора в проекти и други усилия за приобщаване.

Насочване на вниманието към отношенията в общността с цел по-добро планиране на усилията за приобщаване

Проучването разкрива редица интересни тенденции във връзка с отношенията в общността, които могат да засегнат не само избора на техники за участие и ангажиране, но и резултатите и успеха на действията на местно равнище. Отношенията между самите роми в общностите, напрежението между ромските и неромските граждани, властовите йерархии и отношенията между общностите и местните органи, ролята и готовността на местните органи, местните специфики в отношенията между различните участници – всичко това оказва въздействие върху резултатите от проектите и начина, по който се разработват и изпълняват действията и стратегиите на местно равнище. Освен това, опитът от проучването откроява значението на ключовите двигатели, посредниците и организациите на гражданското общество за насърчване на действията на местно равнище.

„Ключовите двигатели“ в местните общности оказват важно влияние върху изпълнението и успеха на дейностите на местно равнище, често благодарение на тяхната роля или личностните им качества. Те могат да са решаващ фактор за това хората да бъдат мотивирани да участват, да имат доверие в изпълнителите на проекти и реализираните чрез тях дейности, както и за адекватността на самите проекти. Когато са съобразени с ключовите двигатели, проектите могат да помогнат за достигането до други членове на общността, които да бъдат привлечени за участие в дейности и проекти на местно равнище.

Болоня — местни синти и роми обсъждат вижданията си за основните трудности за социалното приобщаване и липсата на говорители и посредници на общността (© FRA)

Хората могат да бъдат овластени – да получат възможност за контрол над собствената си съдба – по много начини. Целта на проучването бе да увеличи възможностите на участващите местни общности в тази насока, като на първо място хората бъдат питани какви са техните нужди и да бъдат информирани за техните права, за това как да ги предявяват, както и бъдат подпомогнати да бъдат носители на промяната. Когато на хората бъде предоставена възможност да изразят мненията си в диалог с местните органи, това им осигурява по-добра възможност да се борят за правата си и има вероятност да се постигне по-висока степен на еманципация. Местните органи се научават как да се вслушват в потребностите и мненията на своите граждани, а местните жители се научават как да развият по-реалистични очаквания. Нещо повече, проучването показва, че увеличаването на възможностите на хората може да помогне за разчупване на стереотипното себеусещане на ромите като постоянни жертви и да ги насърчи да действат като равни граждани, отстояващи правото си да имат дял в социалното развитие и напредък. Целенасочените усилия за увеличаване на възможностите на жените и младите хора от ромски произход бяха особено важен елемент от успеха на проекта в няколко населени места.

Становище 5 на FRA

Държавите членки и местните органи следва да подкрепят изпълнителите на проекти да очертаят местния контекст, динамиката в общността и силовите отношения преди изготвянето и изпълнението на проектите. Местните органи следва да идентифицират „ключовите двигатели“ и да ги привличат, за да достигнат до общностите и да повишат доверието в усилията за приобщаване на местно равнище. Местните органи следва също така да създават пространство, в което всеки може да изразява мнението си, и по-специално да полагат целенасочени усилия за увеличаване на възможностите на жените и младите хора от ромски произход.

Включване на подходи за участие и гъвкавост в механизмите за финансиране и разработване на проекти

Изследването предоставя ценна информация за начините, по които действията за приобщаване на местно равнище могат да бъдат разработвани, изпълнявани и наблюдавани по-добре, както и за определяне на проблемите и аспектите, които следва да се избягват. Формулирани са редица заключения, които могат да подобрят използването на ресурсите, независимо дали източниците са местните бюджети, национални средства за финансиране, европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИ фондове) или други източници на финансиране. Подходите за участие са особено важни при изпълнението на проекти в населените места, където предишни инициативи не са успели да достигнат до хората на местно равнище и да подкрепят ромите и където общностите редовно са се сблъскали с разочарования в миналото. В проучването се констатира, че насърчаването на действията от малък мащаб на ниво общност, включително насърчаване на повишаването на осведомеността за правата и културното взаимодействие, насочването на действията към граждани както от ромски, така и от неромски произход, и приемането на по-гъвкави рамки и по-дълги срокове биха могли да доведат до смислени резултати и да променят положението на ромите на местно равнище. Разработването на действия на местно

равнище не в изолиран, а в по-широкия контекст на проектите за социално приобщаване на ромите и общностите в маргинализирано или уязвимо положение също е важно за гарантирането на по-дългосрочно и по-устойчиво въздействие. Проектите са по-успешни, когато се основават на съществуващи отношения на доверие и солидарност, стимулиращи и укрепващи социалната структура в общностите и между тях.

Освен това проучването показва, че за проектите и действията за сближаване, изпълнявани на равнището на общността, невинаги се осигуряват достатъчно дълги срокове, за да се вземат предвид процесите на участие, изграждане на доверие, обучение и изграждане на капацитет на участниците, наблюдение и оценка, както и гъвкавост за адаптиране на акцента или насочеността на дейностите. Осигуряването на повече време и гъвкавост по отношение на подходите за участие и цикличните процеси, които предоставят възможност за преразглеждане и коригиране на проектите, също може да помогнат за постигането на дългосрочни смислени резултати.

При настоящите механизми за финансиране има тенденция да се поставя акцент върху измеримите крайни продукти и резултати, за да се определи успехът на проектите и да се поддържа отчетността спрямо донорите и механизмите за финансиране. Същевременно не всички смислени резултати са измерими с количествените показатели. Не е лесно да се обхване и измери важното въздействие на процесите на участие и на по-слабо видимите последици – например увеличаването на възможностите хората да имат контрол над собствената съдба или промените в социалната структура на общностите – и това като цяло липсва в оценките на проектите. Има реална опасност ползата от прилагането на подходи за участие да бъде загубена, ако не бъде отразена в официалните механизми за отчет по проектите.

Павликени – намесата на местно равнище е съсредоточена върху образователни инициативи, включително подкрепа за участие в образование в ранна детска възраст (© FRA)

Становище 6 на FRA

Държавите членки и местните органи следва да осигурят връзка между проектите на местно равнище и по-широките национални, регионални и местни политики и стратегии за интегриране, за да се гарантира тяхното по-дългосрочно и по-устойчиво въздействие.

Държавите членки и местните органи следва да гарантират, че в проектите и действията за интегриране, осъществявани на равнището на общността, се предвиждат достатъчно дълги срокове, съобразени с процесите на участие, изграждане на доверие, обучение и изграждане на капацитет на участниците, както и за наблюдение и оценка. Те следва също така да подкрепят проекти за участие, в които отчитането на резултатите по количествени показатели се съчетава с по-комплексно разбиране на ангажирането и участието. Преходът от поставянето на акцент върху очакваните резултати и крайни продукти към процеса на изпълнение може да доведе до по-значима промяна в живота на хората, на които самите проекти и дейности трябва да бъдат от помощ.

В доклада се представят основните изводи от изпълнението на проекта на Агенцията на ЕС за основните права относно ангажираността на местно равнище за приобщаване на ромите. Проектът разглежда най-добрите начини за привличане на ромите за участие в усилията за интегриране на местно равнище. Чрез свързването на местните органи с местните жители, особено ромите, в проекта се изследва кои аспекти дават резултат, кои не и защо. Двадесетте и едно населени места в 11-те държави членки, обхванати от проучването, се различават с особеностите на контекста, нуждите и предизвикателствата, пред които са изправени. Опитът във всички тях показва, че за да се постигнат реални подобрения в живота на ромите в ЕС, ресурсите трябва да се използват по-добре.

В доклада се набелязват основните заключения от проучването, като се предлага възможност за подобряване на планирането, изпълнението и наблюдението на усилията за интегриране на местно равнище — в полза на всички хора, които все още живеят в периферията на обществото, независимо дали са от ромски или друг произход.

Допълнителна информация:

Пълният доклад на FRA *Working with Roma: participation and empowerment of local communities* („Да работим с ромите: участие и увеличаване на възможностите за местните общности“) може да бъде намерен на адрес: <http://fra.europa.eu/en/publication/2018/empowering-roma>.

За допълнителна информация относно проекта, включително проучвания на конкретни случаи в населените места, на английски език и на националните езици, както и видеоклипове от всяко участващо населено място и други материали, вж. уебстраницата на проекта: <http://fra.europa.eu/en/project/2015/local-engagement-roma-inclusion-leri-multi-annual-roma-programme>.

Вж. също свързаните с тези теми публикации на FRA:

- FRA (2018), *Transition from education to employment of young Roma in nine EU Member States* („Преходът от образование към заетост на младите роми в девет държави — членки на ЕС“), Люксембург, Служба за публикации (на английски език)
- FRA (2018), *Anti-Gypsyism as a barrier to Roma inclusion* („Антиромските настроения като пречка за приобщаването на ромите“), Люксембург, Служба за публикации (на английски език)
- FRA (2016), *Второ проучване на положението на малцинствата и дискриминацията в Европейския съюз (EU-MIDIS II) Роми — Избрани резултати*, Люксембург, Служба за публикации (на 22 езика)

За преглед на дейностите на FRA в областта на правата на ромите вж.: <http://fra.europa.eu/en/theme/roma>.

Служба за публикации

FRA — АГЕНЦИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ЗА ОСНОВНИТЕ ПРАВА

Schwarzenbergplatz 11 — 1040 Виена — Австрия
Тел. + 43 158030-0 — Факс + 43 158030-699
fra.europa.eu — info@fra.europa.eu
[facebook.com/fundamentalrights](https://www.facebook.com/fundamentalrights)
[linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency](https://www.linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency)
twitter.com/EURightsAgency

Снимки (корица и текст, от ляво на дясно):
© FRA-LERI_Stara_Zagora; FRA-LERI_Hrabusice; FRA-LERI_Sokolov.

За използването или възпроизвеждането на снимки или други материали, за които FRA не е носител на авторското право, трябва да се иска разрешение пряко от носителите на това право.

Print: ISBN 978-92-9474-468-5, doi:10.2811/434182
PDF: ISBN 978-92-9474-474-6, doi:10.2811/44908